13.9.2018

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta saada lausua Maanmittauslaitosta koskevasta lainsäädännöstä annetusta hallituksen esityksestä HE 89/2018 vp., jonka valmistelussa Maanmittauslaitos on ollut osallisena.

Maanmittauslaitoksesta annettu nykyinen laki (900/2013) tuli voimaan vuoden 2014 alusta. Laki on jäänyt hyvin yksityiskohtaiseksi, vaikka sinällään se on ollut toimiva. Lakia on täydennetty Suomen säädöskokoelmassa julkaistavalla Maanmittauslaitoksen työjärjestyksellä. Tämä on tarkoituksena myös mahdollisen uuden lain voimaan tultua. Lakiehdotuksen 10 §:ssä on tarkka sääntely asioista, joista voidaan määrätä työjärjestyksellä.

Maanmittauslaitoksen tehtäviin virastona kuuluu merkittävän julkisen vallan käyttöä. Esimerkiksi kiinteistötoimituksissa päätetään yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista. Perustuslain sääntelystä seuraa, että lakitasolla on annettava perussäännökset viraston toimialasta, tehtävistä, sisäisestä organisaatiosta ja johtamisjärjestelmästä. Valtiohallinnon toimielinten yleisillä perusteilla, joista on säänneltävä laissa, tarkoitetaan yksikön nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia. Maanmittauslaitos katsoo, että nyt tehty lakiesitys vastaa perustuslain 119 §:n 2 momentin sääntelyä.

Nykyisessä laissa (900/2013) olevasta yksityiskohtaiset Maanmittauslaitoksen tehtävät sisältävästä luettelosta lain tasolla on esitetty luovuttavaksi. Esimerkiksi tutkimuslaitoksena toimivan Maanmittauslaitoksen paikkatietokeskuksen tehtävistä lähes kaikki ovat jotain muuta kuin julkisen vallan käyttöä. Tämä entistä Geodeettista laitosta koskeva sääntely on esitetystä laista jätetty pois. Se ehdotetaan kuitenkin vietäväksi mahdolliseen uuteen Maanmittauslaitoksesta annettavaan valtioneuvoston asetukseen.

Maanmittauslaitos korostaa, että sen tehtäviä ei lakiuudistuksella esitetä muutettavaksi. Lisäksi Maanmittauslaitoksella on lakisääteisiä tehtäviä, joista säädetään muussa lainsäädännössä, kuten kiinteistönmuodostamislaissa ja maakaaressa.

Maanmittauslaitoksen toimintayksiköistä, joita ovat tuotanto, tutkimus, IT-tukipalvelut ja yleishallinto, ei esitetä säänneltäväksi lakitasolla. Tulosvastuu Maanmittauslaitoksessa on pääjohtajalla. Tähän liittyy tarkoituksenmukaisen organisaatiorakenteen lisäksi muiden ohella henkilöstön nimitysvalta ja palvelupisteiden sijainnista päättäminen. Vastaisuudessa kuitenkin myös palvelupisteiden alueelliset linjaukset sekä toimipisteiden sijainti olisi käsiteltävä valtioneuvoston alueellistamisen koordinaatioryhmässä. Sanotut asiat olisi lisäksi käsiteltävä tulosohjaajana toimivan ministeriön kanssa.

Valtioon kohdistetut vahingonkorvausvaatimukset kuuluvat pääsääntöisesti Valtiokonttorille. Kuitenkin valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014) 1 §:ssä koskien lain soveltamisalaa on säännelty vuoden 2015 alusta lukien Maanmittauslaitokselle kuuluvasta toimivallasta valtioon kohdistettujen vahingonkorvausvaatimuksiin liittyen.

Tältä osin lakiluonnoksen 9 §:n perustelu on puutteellinen. Lisäksi Maanmittauslaitos toteaa, että yksityiskohtaisten perustelujen sivulla 9 mainittu yksityistielaki (560/2018) tulee voimaan 1.1.2019. Edelleen Ruokavirastosta on annettu samoin 1.1.2019 voimaan tuleva uusi laki säädöskokoelman numerolla 371/2018, jonka ulkoista rakennetta (dispositiota) nyt esitetty laki Maanmittauslaitoksesta merkittävästi vastaa. Maanmittauslaitoksen IT-tukipalveluista (Mitpasta) ollaan lailla 371/2018 siirtämässä osia uuteen Ruokavirastoon.

Samanaikaisesti lakiasian HE 89/2018 vp. kanssa, erillisenä asiana VNS 2/2018 vp., eduskunnassa käsitellään valtioneuvoston paikkatietopoliittista selontekoa. Tähän liittyen Maanmittauslaitos lausuu myös tässä yhteydessä seuraavan. ”Julkishallinnossa tulee olla selkeät lainsäädännössä määritellyt roolit, tehtävät ja vastuut paikkatietotoiminnoissa. Rooleja voisi myös määritellä mahdollisuuksien mukaan julkishallinnon sisällä, ei pelkästään suhteessa yrityksiin. Kuntien ja valtion organisaatioiden roolit ja vastuut on hyvä selventää, jotta vältetään päällekkäiset toiminnot sekä edistetään yhteen toimivuutta ja yhteiskäyttöisyyttä.” Nyt annettu lakiehdotus Maanmittauslaitoksesta on merkityksellinen eri viranomaisten tehtäviä selkeytettäessä.

Maanmittauslaitos kannattaa tehtyä hallituksen esitystä.

Helsingissä 13. syyskuuta 2018

Markku Markkula
Maanmittausneuvos
Maanmittauslaitoksen keskushallinto